

Szomory Dezső *Szavaztam...*

Soha életemben, semmiféle ügyben még nem szavaztam. Egyrészt mindig azt éreztem, hogy nem az én szavazatom dönti el a dolgot, mert a dolgok általában úgy alakulnak, haladnak és fejlődnek, hogy merőben függetlenek az én szavazatomtól. Másrészt nem is volt soha alkalmam rá, hogy szavazzak, mert a régebbi képviselőválasztások idején külföldön tartózkodtam, s mióta itthon vagyok már jó pár esztendeje, soha semmiféle ülésen vagy gyűlésen nem vettem részt, ahol az emberek szavazni szoktak s nem is vagyok tagja semmiféle kollektivitásnak.

Lelkiismeretbeli kérdésekben, szerény véleményem szerint, különben is nagyon kényes dolog szavazni, mert az embernek, a maga törekeny és tökéletlen természeténél fogva, sohasem lehet olyan precíz s az igazságot sugalló érzése és meggyőződése, olyan maradék nélkül való tudása és felismerése, hogy bátran azt mondhassa: igen, vagy nem. Mivel az ember a történelem tanúsága szerint, már a legrégebb idők óta fogva téved, valószínűleg akkor is messze van az igazságtól, mikor legjobb meggyőződése szerint azt hiszi, hogy leszavaz rá.

Mindezek ellenére, születésemtől és nevelésemtől fogva tiszteltem a törvényt s résztvenni óhajtván az alkotmányos küzdelemben, kötelességemnek tartottam ezúttal szavazni s szerény voksommal hozzájárulni egy képviselőjelöltnek képviselővé való megdicsőüléséhez...

Mert más az emberben a filozófia s megint más az egyéni gőg és önérték.

A filozófia szerint szavazni, mint általában cselekedni, nem sokat jelent azokkal a titkos és kifürkészhetetlen erővel szemben, amelyek egyéni és történelmi létünket eldöntik s megjelölik a sorsunkat. Viszont emberi büszkeségem s főképpen írói szuverenitásom tudata azt a felemelő, merném mondani mámorító érzést fakasztotta a szívemben, hogy amiért én leszavazok a magam jelöltjére, az már meg is van választva. Ez az a bizonyos morállibuzionizmus, ami bizonyos szituációkban, magától sarjad ki az ember lelkében. Azon felül... azon felül az emberi gyöngeségünk-

nek valami hatalmi álmodó hóbortja. De van ebben valami konkrét dolog is. Az tudniillik, hogy az ember, ha a törvény értelmében cselekszik mingyárt nagynak, erősnek és hatalmasnak érzi magát. Ez a törvény gőze az emberben.

Mindenesetre meglepődésemül szolgál s nagy vívmánya az kultúránknak, hogy már a közepes moralitás is megadja a dolgok mértékét és értékét. Igaz, hogy erkölcs és erény mint tőkebefektetés, kamatozás tekintetében, igen hosszú időre szól. Mégis a magam részéről, semmi kívánni való nem lesz többé, ha az Akadémia mához kétszáz évre, átnézvén irataimat, okmányaimat s igazolványaimat, el fogja ismerni érdemeimet.

S mivel mindezek után, ezen üde tavaszi reggelen a szobaleányom is figyelmeztetett polgári kötelességemre, rögtön készültem is a Galagonya uccába a III. kerületben, ahol körzetem állomása volt, a szavazatszedő bizottság tagjaival s urnákkal dúsan felszerelve. Elbúcsúzával Beatrixtól, helyesebben ironikus tekintetétől mellyel a küszöbön kísért, vidáman jöttem az uccán, a törpe házfalak mentén a Lajos uccán, a Galagonya ucca irányában s elérkezvén ide, a kerületbeli óvoda tárt kapuja elé, azzal a szűzleányos mámorossággal léptem át a küszöbön, hogy valamit fogok tenni amit először teszek életemben: szavazni fogok! Csak azt sajnáltam, merem bevallani, hogy titkosan fogok szavazni, holott őszinte és spontán természetemnél fogva azt szerettem volna, hogy ezt mindenki lássa!

Az előszobában egy rendőr ült magában, egy kerületbeli rendőr, régi kedves ismerősöm aki barátsággal üdvözölt s azt mondta: »Tessék bemenni!«

Nem tudtam kopogtassak-e az ajtón, vagy vessem be magam bátran az alkotmányos harcba! Mégis inkább kopogtattam, illemtudó ember létemre. Aztán beléptem egy férfikoszorú elé egy hosszú asztalnál s mélyen meghajtottam magam. A szavazócédulámat is elővettem, mint aki tudja mi a teendő. Az urak szótlánul néztek, de úgy láttam, hogy hosszú sorukon, valami kis belső meglepődés rezeg át mint egy villamos dróton.

Ha nem csalódom, örültek, hogy itt vagyok, hogy megérkeztem, – szívből örültek, ha nem is nagyon mutatták. Mégis úgy látszott, hogy csak engem vártak, mert kívülem nem is volt itt más szavazó. Aztán csak az történt velem, ami többi polgártársaimmal, akik már leszavaztak: kaptam egy listát, egy borítékot, egy ceruzát, egy altiszt intett egy kabin felé mint az uszodában s végül eltüntettem egy zsákfüggöny mögött. Átnéztem a listát, elolvastam a neveket és sokáig töprengtem. Szentől szembe a lekiismeretemmel, szívbéli érzéseimmel s világnézetemmel egy zsákfüggöny mögött, kimondhatatlanul jól esett, hogy én itt pártok és jelöltek között, szabadon választhatok s eldönthetem a sorsukat. Először éreztem életemben, a hatalom gyönyörét. Jelentőségem súlyát. Egy húszíves regényem vagy egy ötfelvonasos történelmi drámám megírásánál nem éreztem annyira jelentőségem súlyát, mint annál a kis

keresztnél, amit beírhatok egy rubrikába! Egy pillanatra meg is értettem, a magam érzésén át, azt az elbódító delejességet, amellyel a politika vonzza magához a nagyratörő embereket. Micsoda földöntúli kéjeket rejthet ez a politika, ha már egy ilyen kezdetleges kis tüneténél, mint egy kis kereszt jegyzése egy rubrika fölé, úgy oda van az ember az örömtől s az önérzettől, mint ahogy én oda vagyok!... Eszembe jutott Nietzschének „Der Wille zur Nacht” című műve. S még sok minden eszembe jutott, amit itt hosszadalmas volna leírni...

De azt soha nem hittem volna, hogy az ilyen jó érzés szavazni! Hogy azt érzi vele az ember, a szíve mélyéig, hogy szabad ember! Oh, Istenem, szabad ember! S már haza se mentem ezen a napon ...

Pesti Napló, 1934. ápr. 14.

Tooth Gábor Andor illusztrációja Goldstein Imre készülő verseskötetéhez